Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. rugsėjo 27 d.*

„Bendroji žemės ūkio politika — Bendras rinkų organizavimas — Cukraus ir izogliukozės gamintojai — Gamybos mokesčių apskaičiavimas — Skaičiavimo metodo, kai įtraukiamos fiktyvios grąžinamosios išmokos už cukraus kiekius, eksportuotus be grąžinamųjų išmokų, galiojimas — Teisės aktų galiojimas atgaline data — Valiutos keitimo kursas — Palūkanų priteisimas“

Sujungtose bylose C-113/10, C-147/10 ir C-234/10

dėl *Finanzgericht Düsseldorf* (Vokietija) (C-113/10) 2010 m. vasario 22 d. sprendimu, *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* (Jungtinė Karalystė) (C-147/10) 2010 m. kovo 12 d. sprendimu ir *Tribunal de grande instance de Nanterre* (Prancūzija) (C-234/10) 2010 m. gegužės 6 d. sprendimu, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2010 m. kovo 2 d., kovo 29 d. ir gegužės 12 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Zuckerfabrik Jülich AG (C-113/10)

prieš

Hauptzollamt Aachen,

British Sugar plc(C-147/10)

prieš

Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs

ir

Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable (C-234/10)

prieš

Directeur général des douanes et droits indirects,

Receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai A. Prechal, K. Schiemann, L. Bay Larsen (pranešėjas) ir C. Toader,

* Proceso kalbos: vokiečių, anglų ir prancūzų.

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. birželio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Zuckerfabrik Jülich AG*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* H.-J. Prieß ir B. Sachs,

— *British Sugar plc*, atstovaujamos QC K. Lasok ir baristerio G. Facenna,

— *Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable*, atstovaujamos advokato N. Coutrelis,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Hathaway ir H. Walker,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir B. Cabouat,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos F. Díez Moreno,

— Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos R. Mackevičienės ir R. Krasuckaitės,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl,

— Europos Komisijos, atstovaujamos P. Rossi, B. Schema, D. Bianchi ir K. Banks,

susipažinęs su 2011 m. spalio 27 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą iš esmės susiję su 2009 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1193/2009, kuriuo ištaisomi reglamentai (EB) Nr. 1762/2003, (EB) Nr. 1775/2004, (EB) Nr. 1686/2005 ir (EB) Nr. 164/2007 ir nustatomos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos (OL L 321, p. 1), galiojimu.

2 Šie prašymai pateikti atitinkamai nagrinėjant ginčus tarp *Zuckerfabrik Jülich AG* (toliau – *Jülich*) ir *Hauptzollamt Aachen*, *British Sugar plc* (toliau – *British Sugar*) ir *Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs* (toliau – *Rural Payments Agency*) bei tarp *Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable* (toliau – *Tereos*) ir *directeur général des douanes et droits indirects* ir *receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers* (Prancūzija) dėl 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais arba tik kai kuriais iš jų taikytų gamybos mokesčių sumų.

Teisinis pagrindas

3 2000 m. rugsėjo 29 d. Tarybos sprendimo 2000/597/EB (Euratomas) dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 253, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 200) 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Europos Bendrijų nuosavus išteklius, kaip antai mokesčiai,

numatyti bendruose cukraus rinkų organizavimo principuose, surenka valstybės narės, vadovaudamosi nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, kurios prireikus keičiamos, kad atitiktų Bendrijos teisės aktų reikalavimus.

4 Kalbant apie šiuos mokesčius, tas pats numatyta 2007 m. birželio 7 d. Tarybos sprendimo 2007/436/EB (Euratomas) dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 163, p. 17), kuriuo, kaip numatyta jo 10 straipsnyje, nuo 2007 m. sausio 1 d. panaikinamas Sprendimas 2000/597/EB (Euratomas), 8 straipsnio 1 dalyje.

5 2001 m. birželio 19 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1260/2001 dėl bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo (OL L 178, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 33 t., p. 17, toliau – pagrindinis reglamentas), panaikintame 2006 m. vasario 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 318/2006 dėl bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo (OL L 58, p. 1), be kita ko, buvo numatyta cukraus sektoriaus finansavimo iš savo fondų per gamybos mokesčius sistema.

6 Pagal pagrindinio reglamento 11 konstatuojamąją dalį bendras cukraus sektoriaus rinkų organizavimas yra grindžiamas, pirma, principu, kad gamintojai turėtų prisiimti visišką finansinę atsakomybę už nuostolius, patiriamus kiekvienais prekybos metais realizuojant tą Bendrijoje pagal kvotą pagamintos produkcijos dalį, kuri sudaro vidaus suvartojimo perviršį, ir, antra, kad realizavimo kainų garantijos bus diferencijuotos ir atitiks kiekvienai įmonei skirtą gamybos kvotą.

7 Pagal šio reglamento 13 konstatuojamąją dalį finansinės atsakomybės principas užtikrinamas gamintojams mokant bazinį gamybos mokestį už visą A ir B cukraus produkciją, tačiau apribotą 2 % intervencinės baltojo cukraus kainos, ir B mokestį už B cukraus produkciją, kuris yra ribojamas 37,5 % tos kainos. Šių mokesčių ribų nustatymas taip, kaip nurodyta, reiškia, kad kai kuriais prekybos metais cukraus gamyba nevisiškai finansuojama iš savo fondų. Tokiais atvejais turėtų būti nustatomas papildomas mokestis.

8 Šio reglamento 14 konstatuojamojoje dalyje buvo nustatyta:

„Kad įmonėms būtų sudarytos vienodos sąlygos, papildomas mokestis kiekvienai iš jų turėtų būti nustatomas remiantis tuo, kokią dalį visų gamybos mokesčio pajamų sudaro konkrečiais prekybos metais jos sumokėta suma. Todėl visai Bendrijai reikėtų nustatyti koeficientą, nurodantį visų užregistruotų nuostolių ir bendrų pajamų, gautų surinkus gamybos mokesčius, santykį konkrečiais prekybos metais. Būtina nurodyti sąlygas, kuriomis cukrinių runkelių ir cukranendrių pardavėjai turi prisidėti dengiant konkrečių prekybos metų neapmokėtus nuostolius.“

9 Dėl šių mokesčių apskaičiavimo pagrindinio reglamento 15 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Iki kiekvienų prekybos metų pabaigos užregistruojama:

a) atitinkamų prekybos metų A ir B cukraus, A ir B izogliukozės bei A ir B inulino sirupo produkcijos prognozė;

b) cukraus, izogliukozės ir inulino sirupo kiekių, kuriuos atitinkamais prekybos metais numatoma realizuoti vartojimui Bendrijoje, prognozė;

c) eksportuotinas perteklius, gaunamas iš a punkte nurodyto kiekio atėmus b punkte nurodytą kiekį;

d) apskaičiuoti vidutiniai nuostoliai arba apskaičiuotos vidutinės pajamos iš vienos tonos cukraus, kad einamaisiais prekybos metais būtų įvykdyti eksporto įsipareigojimai.

Šie vidutiniai nuostoliai arba vidutinės pajamos yra lygios bendros grąžinamųjų išmokų sumos ir bendros mokesčių sumos už visą tonažą, pateiktiną vykdant eksporto įsipareigojimus, skirtumui;

e) apskaičiuoti bendri nuostoliai arba apskaičiuotos bendros pajamos, apskaičiuoti dauginant c punkte minimą perteklių iš d punkte minimo nuostolių arba pajamų vidurkio.

2. Prieš pasibaigiant 2005–2006 prekybos metams, nepažeidžiant 10 straipsnio 3, 4, 5 ir 6 dalių nuostatų, už 2000–2001 – 2005–2006 prekybos metus bendrai užregistruojama:

a) eksportuotinas perteklius, nustatytas remiantis galutine A ir B cukraus, A ir B izogliukozės, A ir B inulino sirupo produkcija ir galutiniu cukraus, izogliukozės ir inulino sirupo kiekiu, realizuotu vartoti Bendrijoje;

b) vidutiniai nuostoliai arba vidutinės pajamos už toną cukraus, kylantys iš visų eksporto įsipareigojimų, nustatyti laikantis 1 dalies d punkto antrojoje pastraipoje nurodytos apskaičiavimo taisyklės;

c) bendri nuostoliai ir bendros pajamos, apskaičiuojamos dauginant a punkte minimą perteklių iš b punkte minimo nuostolių arba pajamų vidurkio;

d) bendra bazinių gamybos mokesčių ir B mokesčių suma.

1 dalies e punkte minėti apskaičiuoti bendri nuostoliai ir apskaičiuotos bendros pajamos koreguojami c ir d punktuose nurodytų kiekių skirtumu.

<...>

8. 42 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka priimamos išsamios šio straipsnio taikymo taisyklės, visų pirma dėl:

— surinktinų mokesčių sumų,

<...>“

10 Po to, kai buvo paskelbtas 2008 m. gegužės 8 d. Sprendimas *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* (C-5/06 ir C-23/06-C-36/06, Rink. p. I-3231) ir 2008 m. spalio 6 d. Nutartis *SAFBA* (C-175/07–C-184/07), Europos Komisija priėmė Reglamentą Nr. 1193/2009, kuriuo ištaisė 2003 m. spalio 7 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1762/2003, kuriuo nustatomos 2002–2003 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos (OL L 254, p. 4), 2004 m. spalio 14 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1775/2004, nustatantį 2003–2004 prekybos metams produkcijos mokesčių sumas cukraus sektoriui (OL L 316, p. 64), 2005 m. spalio 14 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1686/2005, nustatantį 2004–2005 prekybos metams produkcijos mokesčių sumas ir papildomo mokesčio koeficientą cukraus sektoriuje (OL L 271, p. 12), kuriuos Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiais, ir 2007 m. vasario 19 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 164/2007, nustatantį 2005–2006 prekybos metų cukraus sektoriuje taikomas produkcijos mokesčių sumas (OL L 51, p. 17), kuriame taip pat buvo taikomas metodas, kurį Teisingumo Teismas paskelbė negaliojančiu 2002–2003, 2003–2004 ir 2004–2005 prekybos metais. Komisija taip pat atgaline data iš naujo nustatė 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomas gamybos mokesčių sumas.

11 Reglamento Nr. 1193/2009 5 ir 6 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(5) 2008 m. gegužės 8 d. sprendime sujungtose bylose C-5/06 ir C-23/06–C-36/06 Teismas padarė išvadą, kad nagrinėjant 2002 m. spalio 15 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1837/2002, 2001–2002 prekybos metams nustatantį produkcijos mokesčių sumas ir papildomo mokesčio koeficientą cukraus sektoriuje [OL L 278, p. 13], nenustatyta priežasčių, dėl kurių jis galėtų būti paskelbtas negaliojančiu. Nustatydama gamybos mokesčių sumas tiems prekybos metams,

Komisija skaičiuodavo [Nustatant gamybos mokesčių sumas tiems prekybos metams reikia, kad Komisija apskaičiuotų] vidutinį nuostolį remdamasi visu perdirbtų produktų pavidalu eksportuoto cukraus kiekiu, nesvarbu, ar turima teisė gauti grąžinamąsias išmokas, ar ne.

(6) Todėl Komisija turėtų nustatyti gamybos mokesčių sumas ir prireikus papildomo mokesčio koeficientą, taikydama tą patį skaičiavimo metodą, kuris buvo taikomas 2001–2002 prekybos metais.“

12 Reglamento Nr. 1193/2009 1–4 straipsniuose nustatytos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos.

13 Reglamento Nr. 1193/2009 3 straipsnyje numatyta:

„Reglamento (EB) Nr. 1686/2005 1 ir 2 straipsniai pakeičiami taip:

<...>

„2 straipsnis

2004–2005 prekybos metais Reglamento (EB) Nr. 1260/2001 16 straipsnio 2 dalyje nustatytas koeficientas Čekijai, Latvijai, Lietuvai, Vengrijai, Lenkijai, Slovėnijai ir Slovakijai yra 0,25466, o kitoms valstybėms narėms – 0,14911.“

14 Reglamento Nr. 1193/2009 6 straipsnyje nustatyta:

„Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

1 straipsnis taikomas nuo 2003 m. spalio 8 d.

2 straipsnis taikomas nuo 2004 m. spalio 15 d.

3 straipsnis taikomas nuo 2005 m. spalio 18 d.

4 straipsnis taikomas nuo 2007 m. vasario 23 d.“

15 Europos Sąjungos Bendrasis Teismas 2011 m. rugsėjo 29 d. Sprendime *Lenkija prieš Komisiją* (T-4/06) nusprendė:

„Reglamento Nr. 1686/2005 <...> 2 straipsnį, iš dalies pakeistą Reglamento Nr. 1193/2009 <...> 3 straipsniu, paskelbti negaliojančiu.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-113/10

16 *Jülich* yra cukrų gaminanti įmonė.

17 2003 m. spalio 21 d., 2005 m. spalio 26 d. ir 2007 m. vasario 21 d. sprendimais *Hauptzollamt Aachen* (Acheno pagrindinė muitinė) pareikalavo *Jülich* sumokėti 2002–2003, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais mokėtinus mokesčius. Minėtais prekybos metais *Hauptzollamt Aachen* rėmėsi trimis Komisijos reglamentais, t. y. Reglamentu Nr. 1762/2003 2002–2003 prekybos metais, Reglamentu Nr. 1686/2005 2004–2005 prekybos metais ir Reglamentu Nr. 164/2007 2005–2006 prekybos metais.

18 *Jülich* pateikė skundą dėl 2005 m. spalio 26 d. sprendimo, kuriame ginčijo tais prekybos metais nustatytus gamybos mokesčius, ir paprašė iš dalies pakeisti 2003 m. spalio 21 d. ir 2007 m. vasario 21d. sprendimus. Ji tvirtino, kad reglamentai Nr. 1762/2003, Nr. 1686/2005 ir Nr. 164/2007 negaliojo, nes Komisija klaidingai nustatė gamybos mokesčių tarifus.

19 2009 m. gruodžio 28 ir 29 d. sprendimais *Hauptzollamt Aachen*, remdamasi Reglamentu Nr. 1193/2009, nustatė gamybos mokesčių sumas, kurias *Jülich* turėjo sumokėti 2002–2003, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais.

20 Dėl šių sprendimų *Jülich* pateikė skundą *Finanzgericht Düsseldorf* motyvuodama tuo, kad Reglamentas Nr. 1193/2009 negaliojo.

21 Kadangi keisdama mokesčių tarifus Komisija iš naujo apskaičiavo ne tik bendrą eksporto įsipareigojimų dydį, bet ir bendrą grąžinamųjų išmokų sumą pagrindinėje byloje aptariamais prekybos metais, nes įtraukė ir fiktyvias eksporto grąžinamąsias išmokas, kurios dar nebuvo išmokėtos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl tokio pakeitimo suderinamumo su Sąjungos teisėje įtvirtintu atgalinio galiojimo draudimo principu, nes šis pakeitimas neatitinka minėtame Sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* nustatytų sąlygų ir yra taikytinas jau pasibaigusiems prekybos metams.

22 2010 m. kovo 2 d. sprendimu *Finanzgericht Düsseldorf* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Reglamentas Nr. 1193/2009 <...> galioja?“

Byla C-147/10

23 *British Sugar*, cukraus produktų gamintoja, teisme reikalavo grąžinti su palūkanomis cukraus gamybos mokesčių permoką, kuri 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais buvo sumokėta *Rural Payments Agency*.

24 Remdamasi savu minėto Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* aiškinimu, *British Sugar* suskaičiavo, kad 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais sumokėta permoka be palūkanų sudaro maždaug 12 531 000 EUR.

25 *Rural Payments Agency* tvirtina, kad Reglamente Nr. 1193/2009 nustatyta *British Sugar* priklausančios permokos apskaičiavimo formulė, kuri yra privaloma bylos šalims ir teismui. Ji teigia, kad pagal minėtą reglamentą *British Sugar* priklauso 366 590,79 GBP suma ir tik ši suma turi būti jai išmokėta.

26 Anot *British Sugar*, Reglamentas Nr. 1193/2009 negalioja, nes jame yra tas pats esminis trūkumas, dėl kurio Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiais reglamentus Nr. 1762/2003, Nr. 1775/2004 ir Nr. 1686/2005. Pagal šiame reglamente nustatytą apskaičiavimo metodą ir ypač apskaičiuojant pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytus „vidutinius nuostolius iš tonos“ atsižvelgiama į hipotetinius nuostolius, susijusius su eksporto grąžinamosiomis išmokomis, kurios egzistavo teoriškai, bet praktiškai niekada nebuvo išmokėtos. Todėl Reglamente Nr. 1193/2009 dirbtinai padidinami pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies e punkte minimi bendri nuostoliai.

27 Be to, Komisija neturėjo teisės priimti Reglamentą Nr. 1193/2009 pagal pagrindinį reglamentą, nes šis reglamentas buvo panaikintas ir nebegaliojo tuo momentu, kai buvo priimtas naujasis reglamentas. Kadangi pagal pagrindinį reglamentą tokia teisė neegzistuoja, teisė nustatyti gamybos mokesčius priklauso Tarybai pagal SESV 43 straipsnį.

28 Be to, Reglamentas Nr. 1193/2009 negalioja ir dėl to, kad jame reikalaujama mokėjimus ne eurais atlikti pagal konvertavimo kursą, kuris buvo taikomas tą dieną, kai permokėtas mokestis iš pradžių buvo apskaičiuotas, o ne permokos grąžinimo dieną.

29 *Rural Payments Agency* tvirtina: kadangi panašu, kad Reglamente Nr. 1193/2009 laikomasi pagrindiniame reglamente, dėl kurio nenustatyta jokių faktų, leidžiančių abejoti jo galiojimu, numatytos schemos, gali būti, kad jame naudojamą metodologiją Teisingumo Teismas patvirtino implikacijos būdu.

30 Euro-svaro sterlingų konvertavimo kursas yra kursas, kuris buvo taikomas tuo metu, kai iš pradžių buvo apskaičiuoti cukraus mokesčiai.

31 Anot *Rural Payments Agency*, *British Sugar* neturėtų gauti palūkanų nuo jai išmokamų permokėtų mokesčių sumų. Pagal Bendrijos nuosavų išteklių sistemą išmokėjus bet kokias permokas šiai įmonei Komisija turėtų atitinkamą sumą grąžinti *Rural Payments Agency*. Jei Sąjungos teisės aktuose nėra teisinio pagrindo dėl nuosavų išteklių, kuris leistų valstybėms narėms iš Komisijos susigrąžinti palūkanas nuo tokių mokėjimų, *Rural Payments Agency* manymu, tas pats iš principo taikytina bet kokioms *British Sugar* grąžinamoms sumoms.

32 Šiomis aplinkybėmis *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar reglamentas [Nr. 1193/2009] yra negaliojantis, atsižvelgiant į minėtą sprendimą [*Zuckerfabrik Jülich ir kt.*] ir minėtą nutartį [SAFBA]?

2. Ar reglamentas [Nr. 1193/2009] yra negaliojantis, atsižvelgiant į teisinį pagrindą, kuriuo remiantis jis buvo priimtas – [pagrindinį] reglamentą?

3. Ar apskaičiuojant kompensaciją, mokėtiną dėl cukraus gamybos mokesčių permokos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais, taikytiną valiutos konvertavimo kursą ir datą reikia nustatyti pagal Europos Sąjungos teisę? Jei taip, ar reglamento [Nr. 1193/2009] 6 straipsnį reikia aiškinti taip, kad kompensacija turi būti mokama pagal valiutos konvertavimo kursą, kuris buvo taikomas tą dieną, kai permokėtas mokestis iš pradžių buvo apskaičiuotas? Jei taip, ar galioja reglamento [Nr. 1193/2009] 6 straipsnis?

4. Dėl palūkanų:

a) Ar pagal Europos Sąjungos teisę draudžiama asmeniui, kurio situacija tokia pati kaip ieškovės, iš už gamybos mokesčių rinkimą atsakingos nacionalinės institucijos gauti palūkanas nuo sumų, kurios buvo permokėtos dėl negaliojančiu pripažinto Komisijos reglamento, kai už gamybos mokesčių rinkimą atsakinga nacionalinė institucija negali gauti palūkanų nuo Komisijos jai grąžinamų atitinkamų sumų?

b) Jei atsakymas į ketvirtojo klausimo a punktą būtų teigiamas, ar pagal tinkamai aiškinamus [Sąjungos] teisės aktus dėl nuosavų išteklių (Sprendimą 2000/597 <...> ir jį įgyvendinantį Reglamentą (EB) Nr. 1150/2000) šios bylos aplinkybėmis draudžiama už gamybos mokesčių rinkimą atsakingai nacionalinei institucijai gauti palūkanas nuo Komisijos mokamų sumų?

c) Jei atsakymas į ketvirtojo klausimo a punktą būtų neigiamas: ar pagal [Sąjungos] teisę draudžiama nacionaliniam teismui arba institucijai pasinaudoti diskrecija, kurią jie gali turėti, nepriteisti palūkanų tokiomis aplinkybėmis, kai priteisiami mokesčiai ieškovės situacijoje esančiam asmeniui?“

Byla C-234/10

33 Manydama, kad 2004–2005 prekybos metais jai buvo nustatyti per dideli mokesčiai pagal Reglamentą Nr. 1868/2005, cukraus gamintoja *Tereos* 2007 m. gegužės 2 d. paprašė *Receveur des douanes et des droits indirects de Gennevilliers* grąžinti dalį sumokėtos sumos. Negavusi atsakymo, *Tereos* kreipėsi į *Tribunal de grande instance de Nanterre* su ieškiniu, kuriame tvirtino, kad Reglamentas Nr. 1686/2005 yra negaliojantis, ir reikalavo grąžinti 11 600 782 EUR sumą.

34 Po to, kai buvo priimtas Reglamentas Nr. 1193/2009, *Tereos* paprašė nacionalinio teismo kreiptis į Teisingumo Teismą ir pateikti prejudicinius klausimus dėl Reglamento Nr. 1193/2009 galiojimo atsižvelgiant į pagrindinio reglamento 15 straipsnį ir nurodyti, kad jai būtų sumokėta 11 600 782 EUR suma su įstatyme numatytomis palūkanomis.

35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad taikydama Reglamentą Nr. 1193/2009 Komisija neperskaičiavo mokesčio griežtai laikydamasi pagrindinio reglamento 15 straipsnyje nurodyto apskaičiavimo metodo, kaip tai buvo išaiškinta minėtame Teisingumo Teismo sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*, o panaudojo metodą, kuris jau buvo pritaikytas 2001–2002 prekybos metais, nes Teisingumo Teismas nurodė, kad išnagrinėjus Reglamentą Nr. 1837/2002 nenustatyta priežasčių, dėl kurių jis galėtų būti paskelbtas negaliojančiu.

36 Todėl *Tribunal de grande instance de Nanterre* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [pagrindinio] reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad apskaičiuojant vidutinį nuostolį reikia visų kategorijų cukraus realių išlaidų sumą padalyti iš eksportuoto kiekio sumos, nepaisant to, ar už jį buvo išmokėtos grąžinamosios išmokos?

2. Ar Reglamentas Nr. 1193/2009, kiek jame nustatoma, kad cukraus gamybos mokestis apskaičiuojamas pagal vidutinį nuostolį, kuris eksportuotuose perdirbtuose produktuose esančiam cukrui apskaičiuojamas su šiais produktais susijusios grąžinamosios išmokos vieneto dydį padauginant iš viso eksportuoto kiekio, įskaitant ir tą, už kurį išmoka nebuvo gauta, o ne realiai patirtų išlaidų sumą padalijant iš eksportuoto kiekio, nepaisant to, ar už jį buvo išmokėtos grąžinamosios išmokos, yra negaliojantis atsižvelgiant į [pagrindinio] reglamento 15 straipsnį?“

Dėl bylų C-113/10, C-147/10 ir C-234/10 sujungimo

37 Kadangi bylų C-113/10, C-147/10 ir C-234/10 dalykas susijęs, 2011 m. balandžio 15 d. Teisingumo Teismo ketvirtosios kolegijos pirmininko nutartimi šios bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl vienintelio klausimo byloje C-113/10, pirmojo klausimo byloje C-147/10 ir dviejų klausimų byloje C-234/10

38 Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės siekia išsiaiškinti, ar vidutinių nuostolių iš vienos cukraus tonos, kad einamaisiais prekybos metais būtų įvykdyti eksporto įsipareigojimai (toliau – vidutiniai nuostoliai), apskaičiavimo metodas, kurį Komisija įtvirtino Reglamente Nr. 1193/2009, atitinka pagrindinį reglamentą, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* ir minėtoje Nutartyje *SAFBA*.

39 Pagal pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punktą vidutiniai nuostoliai yra lygūs bendros grąžinamųjų išmokų sumos ir bendros mokesčių sumos už visą tonažą, pateiktiną vykdant eksporto įsipareigojimus, kurie turi būti įvykdyti einamaisiais prekybos metais, skirtumui. Remiantis šio reglamento 15 straipsnio 1 dalies e punktu, numatomi bendri nuostoliai apskaičiuojami dauginant eksportuotiną perviršį iš vidutinių nuostolių.

40 Akivaizdu, kad Reglamente Nr. 1193/2009 numatytas vidutinių nuostolių apskaičiavimo metodas dviem aspektais skiriasi nuo numatytojo reglamentuose Nr. 1762/2003, Nr. 1775/2004, Nr. 1686/2005 ir Nr. 164/2007.

41 Pirma, „visas tonažas, pateiktinas vykdant eksporto įsipareigojimus“, kuris pagal pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punktą yra vardiklis skaičiuojant vidutinius nuostolius, dabar apima visus eksporto įsipareigojimus, įskaitant tuos, už kuriuos nesumokėtos grąžinamosios išmokos. Visos pastabas pateikusios suinteresuotos šalys pripažįsta, kad toks vidutinių nuostolių skaičiavimo metodo pakeitimas atitinka minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punktą, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*

42 Antra, „bendra grąžinamųjų išmokų suma“ už perdirbtuose produktuose esantį cukrų, kuri pagal pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punktą yra dalis skaitiklio skaičiuojant vidutinius nuostolius, gaunama atlikus tris veiksmus. Pirma, visi eksporto įsipareigojimai, susiję su ta cukraus kategorija, dalijami iš dvylikos ir gautos dalys reiškia kiekį per prekybos metų mėnesį. Antra, gautas skaičius dauginamas, atsižvelgiant į mėnesį, iš vidutinės grąžinamosios išmokos sumos, mokėtinos už šią eksporto rūšį tą mėnesį. Trečia, šie mėnesiniai rezultatai sudedami ir gaunama bendra tais prekybos metais mokėtinų grąžinamųjų išmokų suma.

43 Komisija nurodo, kad šis vidutinių nuostolių skaičiavimo metodas jau taikytas anksčiau Reglamente Nr. 1837/2002. Šį metodą Teisingumo Teismas patvirtino minėtame Sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*, kuriame nusprendė, kad išnagrinėjus Reglamentą Nr. 1837/2002 nenustatyta priežasčių, dėl kurių jis galėtų būti paskelbtas negaliojančiu.

44 Šiems argumentams negalima pritarti.

45 Minėtame Sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* Teisingumo Teismas išreiškė savo nuomonę dėl Reglamento Nr. 1837/2002 galiojimo tik tiek, kiek buvo reikalinga atsakyti į jam pateiktus klausimus, atsižvelgiant į išdėstytus argumentus. Konkrečiau kalbant, iš to sprendimo 61 ir 63 punktų matyti, kad Teisingumo Teismas išsakė savo poziciją dėl Komisijos taikyto metodo, skirto apskaičiuoti visą tonažą, pateiktiną vykdant eksporto įsipareigojimus, o ne dėl visų vidutinių nuostolių skaičiavimo elementų. Kaip nurodė generalinė advokatė išvados 83 punkte, Teisingumo Teismas nenagrinėjo bendros grąžinamųjų išmokų sumos apskaičiavimo formulės, kuri taikoma ir Reglamente Nr. 1193/2009. Taigi reikia išnagrinėti šį naują klausimą, norint priimti sprendimą dėl šio reglamento suderinamumo su pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies d punktu.

46 Šiuo tikslu primintina, kad pagrindiniu reglamentu siekiama sukurti perviršio realizavimo išlaidų finansavimosi sistemą, kurios tikslas – teisingai, bet veiksmingai užtikrinti, kad gamintojai patys finansuotų visas šias išlaidas (minėto Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* 44 punktas). Todėl taikant šį skaičiavimo metodą praktiškai neturi būti nustatoma *a priori* už išlaidas grąžinamosioms išmokoms didesnė bendro nuostolio suma, palyginti su Bendrijos gamybos pertekliaus realizavimu (minėto Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich ir kt.* 60 punktas).

47 Be to, iš pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalies e punkto matyti, kad bendri nuostoliai apskaičiuojami dauginant eksportuotiną perviršį iš vidutinių nuostolių. Todėl bet koks vidutinių nuostolių pervertinimas neišvengiamai lemia bendrų nuostolių pervertinimą.

48 Komisijos taikomas skaičiavimo metodas, skirtas cukraus gamybos mokesčių sumoms nustatyti, kaip tai nustatyta Reglamente Nr. 1193/2009, nėra paremtas eksporto grąžinamosiomis išmokomis, sumokėtomis siekiant realizuoti perdirbtuose produktuose esantį cukraus kiekį, susijusį su eksporto įsipareigojimais. Pagal šį metodą visam tam kiekiui priskiriama teorinė grąžinamosios išmokos suma, skaičiuojama remiantis periodiškai Komisijos nustatytų sumų vidurkiu, neatsižvelgiant į tai, ar grąžinamoji išmoka faktiškai sumokėta, ir į faktinį jos dydį.

49 Kadangi, kaip matyti iš bylos medžiagos, visų pirma iš Bendro žemės ūkio rinkų organizavimo vadybos komiteto darbinių dokumentų, už didžiąją dalį eksportuoto perdirbtuose produktuose esančio cukraus mokėtinos grąžinamosios išmokos niekada nebuvo mokamos, dėl šio skaičiavimo metodo dirbtinai padidinama bendra grąžinamųjų išmokų suma. Taigi skaičius, kurį Komisija pateikia kaip bendrą grąžinamųjų išmokų sumą, nebėra tiesiogiai susijęs su Europos Sąjungos biudžeto išlaidomis realizuojant cukraus perviršį.

50 Reikia priminti, kad bendra grąžinamųjų išmokų suma yra dalis skaitiklio skaičiuojant vidutinius nuostolius. Toks skaitiklio padidėjimas būtinai lemia vidutinių nuostolių, taigi ir bendrų nuostolių, pervertinimą, o taip pažeidžiama pagrindinio reglamento 15 straipsnio 1 dalis.

51 Komisija taip pat tvirtina, kad yra priversta remtis šiuo skaičiavimo metodu, kad būtų paisoma šiuo reglamentu įtvirtintos sistemos perspektyvinio pobūdžio.

52 Tačiau šis argumentas neįtikinamas. Dėl šio sprendimo 49 punkte išvardytų priežasčių visų mėnesinių transporto įsipareigojimų dauginimas iš vidutinės grąžinamosios išmokos sumos, mokėtinos atitinkamą mėnesį, negali būti laikomas priemone, skirta numatyti grąžinamųjų išmokų sumą, galbūt mokėtiną už perdirbtuose produktuose esantį cukrų.

53 Taigi Komisijos įgyvendinama priemonė tiek, kiek praktiškai ją taikant nustatoma *a priori* už išlaidas grąžinamosioms išmokoms didesnė bendro nuostolio suma, viršija tai, kas būtina pagrindiniame reglamente nurodytam tikslui pasiekti, būtent teisingą Bendrijos gamybos perviršio realizavimo išlaidų finansavimą, kaip nurodyta šio sprendimo 46 punkte.

54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į vienintelį klausimą byloje C-113/10, į pirmąjį klausimą byloje C-147/10 ir į du klausimus byloje C-234/10 reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1193/2009 nuostatos, išskyrus 3 straipsnį, kuris jau paskelbtas negaliojančiu dėl to, kad Reglamento Nr. 1686/2005 2 straipsnis paskelbtas negaliojančiu minėtame Bendrojo Teismo sprendime *Lenkija prieš Komisiją*, negalioja.

Dėl antrojo klausimo byloje C-147/10

55 Atsižvelgiant į pateiktą atsakymą į vienintelį klausimą byloje C-113/10, į pirmąjį klausimą byloje C-147/10 ir į du klausimus byloje C-234/10, į antrąjį klausimą byloje C-147/10 atsakyti nebereikia.

Dėl trečiojo klausimo byloje C-147/10

56 Trečiuoju klausimu byloje C-147/10 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar apskaičiuojant kompensaciją, mokėtiną dėl cukraus gamybos mokesčių permokos, taikytiną valiutos konvertavimo kursą reikia nustatyti pagal Europos Sąjungos teisę ir ar Reglamento Nr. 1193/2009 6 straipsnį reikia aiškinti taip, kad kompensacija turi būti mokama pagal valiutos konvertavimo kursą, kuris buvo taikomas tą dieną, kai permokėtas mokestis iš pradžių buvo apskaičiuotas.

57 Šiuo klausimu, kalbant apie Reglamento Nr. 1193/2009 6 straipsnį, kuris pripažintas negaliojančiu šio sprendimo 54 punkte, bet kuriuo atveju pažymėtina, kad šiame straipsnyje nustatyta šio reglamento įsigaliojimo data ir datos, nuo kada taikomi šio reglamento 1–4 straipsniai, todėl nereikėtų manyti, kad šiame straipsnyje nustatyta data, į kurią reikia atsižvelgti nustatant valiutos konvertavimo kursą, taikomą grąžinant cukraus gamybos mokesčių permoką 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais.

58 Be to, kadangi pagal sprendimų 2000/597 ir 2007/436 8 straipsnio 1 dalį šiuos mokesčius surenka valstybės narės, vadovaudamosi nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, kurios prireikus keičiamos, kad atitiktų Bendrijos teisės aktų reikalavimus, ginčai dėl Sąjungai sumokėtų mokesčių grąžinimo priklauso nacionalinių teismų jurisdikcijai ir tie teismai juos nagrinėja pagal nacionalinę teisę, jei Sąjungos teisėje tuo klausimu nenustatyta kitaip (1976 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Roquette frères prieš Komisiją*, 26/74, p. 677, 11 punktas ir 1980 m. birželio 12 d. Sprendimo *Express Dairy Foods*, 130/79, Rink. p. 1887, 11 punktas).

59 Aišku, kad jokioje Sąjungos teisės nuostatoje nėra įtvirtintų taisyklių dėl valiutos keitimo kurso, taikytino apskaičiuojant grąžintiną neteisėtai gautą cukraus gamybos mokesčių permoką.

60 Nesant Sąjungos teisės nuostatų šioje srityje, tokiu atveju, kai grąžinami pagal negaliojančiais pripažintus Sąjungos reglamentus neteisėtai surinkti mokesčiai, nacionalinės valdžios institucijos, konkrečiai kalbant – nacionaliniai teismai, visus papildomus klausimus, susijusius su tokiu grąžinimu, kaip antai dėl palūkanų mokėjimo, turi išspręsti pagal nacionalinės teisės normas, kuriose nustatyta palūkanų norma ir data, nuo kada palūkanos turi būti skaičiuojamos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Express Dairy Foods* 14 ir 17 punktus).

61 Nesant Sąjungos teisės aktų, kiekviena valstybė narė savo vidaus teisės sistemoje turi numatyti sąlygas, kuriomis šios palūkanos turi būti mokamos, be kita ko, normą ir palūkanų apskaičiavimo būdą (paprastosios ar sudėtinės palūkanos). Šios sąlygos turi atitikti lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus, t. y. jos turi būti ne mažiau palankios nei panašiems reikalavimams pagal vidaus teisę taikomos sąlygos, ir neturi būti tokios, kad Sąjungos teisės suteiktų teisių įgyvendinimas taptų praktiškai neįmanomas (2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, 27 punktas).

62 Grąžinant cukraus gamybos mokesčių permoką taikytinas valiutos konvertavimo kursas iš principo taip pat turi būti nustatytas atitinkamos valstybės narės vidaus teisės sistemoje.

63 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą byloje C-147/10 reikia atsakyti: nesant Sąjungos teisės nuostatų šiuo klausimu, apskaičiuojant kompensaciją, mokėtiną dėl cukraus gamybos mokesčių permokos, taikytiną valiutos konvertavimo kursą turi nustatyti atitinkama valstybė narė savo nacionalinėje teisėje.

Dėl ketvirtojo klausimo byloje C-147/10

64 Ketvirtuoju klausimu byloje C-147/10 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama mokėti palūkanas nuo neteisėtai sumokėtų cukraus gamybos mokesčių sumų, nustatytų negaliojančiame reglamente, kai atitinkama valstybė narė negali gauti palūkanų iš Sąjungos nuosavų išteklių, ir, jei atsakymas būtų neigiamas, ar pagal Sąjungos teisę leidžiama nacionaliniam teismui ar kitai nacionalinei institucijai nepriteisti palūkanų remiantis diskrecija, kuri jiems suteikiama vidaus teisės sistemoje.

65 Jei valstybė narė surinko mokesčius pažeisdama Sąjungos teisę, asmenys turi teisę į tai, kad būtų sugrąžintas ne tik neteisėtai surinktas mokestis, bet ir šiai valstybei sumokėtos arba jos surinktos su šiuo mokesčiu tiesiogiai susijusios sumos. Tai taip pat apima nuostolius, patirtus dėl negalėjimo

naudotis pinigų sumomis, kuriuos lėmė per anksti atsiradusi prievolė sumokėti mokestį (žr. 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.*, C-397/98 ir C-410/98, Rink. p. I-1727, 87–89 punktus; 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, Rink. p. I-11753, 205 punktą ir minėto Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.* 25 punktą).

66 Iš šios teismo praktikos matyti, kad valstybių narių pareigos grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokesčių sumas kartu su palūkanomis principas kyla iš Sąjungos teisės (žr. minėto Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.* 26 punktą).

67 Neatsižvelgiant į tai, ar valstybė narė gali gauti atitinkamų palūkanų nuo nuosavų Sąjungos išteklių, nes šio klausimo šioje byloje nagrinėti nereikia, asmenys, turintys teisę atgauti negaliojančiame reglamente nustatytus neteisėtai surinktus cukraus gamybos mokesčius, taip pat turi teisę gauti su tomis sumomis susijusias palūkanas.

68 Todėl negalima leisti nacionaliniam teismui pasinaudoti diskrecija atsisakyti mokėti palūkanas nuo sumų, kurias valstybė narė surinko remdamasi negaliojančiu reglamentu, motyvuojant tuo, kad ta valstybė narė negali gauti atitinkamų palūkanų nuo nuosavų Sąjungos išteklių.

69 Todėl į ketvirtąjį klausimą byloje C-147/10 reikia atsakyti, kad asmenys, turintys teisę atgauti negaliojančiame reglamente nustatytus neteisėtai surinktus cukraus gamybos mokesčius, taip pat turi teisę gauti su tomis sumomis susijusias palūkanas. Nacionalinis teismas negali naudodamasis savo diskrecija atsisakyti mokėti palūkanas nuo sumų, kurias valstybė narė surinko remdamasi negaliojančiu reglamentu, motyvuodamas tuo, kad ta valstybė narė negali gauti atitinkamų palūkanų nuo nuosavų Sąjungos išteklių.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

70 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **2009 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1193/2009, kuriuo ištaisomi reglamentai (EB) Nr. 1762/2003, (EB) Nr. 1775/2004, (EB) Nr. 1686/2005 ir (EB) Nr. 164/2007 ir nustatomos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos, nuostatos, išskyrus 3 straipsnį, kuris jau paskelbtas negaliojančiu dėl to, kad 2005 m. spalio 14 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1686/2005, nustatančio 2004–2005 prekybos metams produkcijos mokesčių sumas ir papildomo mokesčio koeficientą cukraus sektoriuje, 2 straipsnis paskelbtas negaliojančiu 2011 m. rugsėjo 29 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimu *Lenkija prieš Komisiją* (T-4/06), negalioja.**

2. **Nesant Sąjungos teisės nuostatų šiuo klausimu, apskaičiuojant kompensaciją, mokėtiną dėl cukraus gamybos mokesčių permokos, taikytiną valiutos konvertavimo kursą turi nustatyti atitinkama valstybė narė savo nacionalinėje teisėje.**

3. **Pagal Sąjungos teisę asmenys, turintys teisę atgauti negaliojančiame reglamente nustatytus neteisėtai surinktus cukraus gamybos mokesčius, taip pat turi teisę gauti su tomis sumomis susijusias palūkanas. Nacionalinis teismas negali naudodamasis savo diskrecija atsisakyti**

mokėti palūkanas nuo sumų, kurias valstybė narė surinko remdamasi negaliojančiu reglamentu, motyvuodamas tuo, kad ta valstybė narė negali gauti atitinkamų palūkanų nuo nuosavų Europos Sąjungos išteklių.

Parašai.